

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	2	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester

(2053)

HISTORY (In all Mediums)

Paper : History of India : 1200–1750 A.D.

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No. 1 is compulsory.

(2) Attempt **one** question from each unit.

(3) For private candidates who have not been assessed earlier for internal assessment, the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

1. Answer any **nine** of the following in **25-30** words each :

(a) Write two aims of Muhammad Ghori's India invasion.

(b) Name the Turkish Sultan who died while playing Chaugan.

(c) Mention two steps taken by Alaudin Khilji to strengthen his army.

(d) Name the department set up by Feroz Tughlaq to help the poor.

(e) Who was Barani ? Mention the names of books written by him.

- (f) Who founded Vijaynagar kingdom and when ?
- (g) Who was Rana Sangha ?
- (h) When was First Battle of Panipat fought ? What was its result ?
- (i) Write two causes of Babur's success in India.
- (j) Mention two battles in which Sher Shah Suri defeated Humayun.
- (k) Who was Abul Fazl ?
- (l) Who was Todar Mal ?
- (m) What were the powers enjoyed by Nazim ?
- (n) What do you know about Jagirdar crisis ?
- (o) What do you know about 'Chauth' and 'Sardeshmukhi' ?

2×9=18

UNIT-I

- 2. Discuss consolidation of Delhi Sultanate under Iltutmish. 18
- 3. Write a note on the administrative experiments of Muhammad Bin Tughlaq and their impact. 18

UNIT-II

- 4. What do you know about political conditions of India on the eve of Babur's invasion ? 18
- 5. Discuss administrative reforms of Sher Shah Suri. 18

UNIT-III

- 6. Critically analyse the Mughal land revenue system. 18
- 7. What do you know about the main theories on the decline of Mughal empire ? 18

UNIT-IV

8. Discuss the origin, growth and main features of Sufism in medieval India. 18
9. On the outline map of India mark **five** places of historical importance and write note on any **four** of your choice :
- (i) Delhi
 - (ii) Agra
 - (iii) Fatchpur Sikri
 - (iv) Udaipur
 - (v) Ahmednagar
 - (vi) Daulatabad
 - (vii) Panipat
 - (viii) Lahore
- 10+8=18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न कीजिए।

(3) जिन निजी विद्यार्थियों का आंतरिक मूल्यांकन पहले नहीं हुआ है, उसके द्वारा सैद्धान्तिक पेपर में प्राप्त अंकों को आंतरिक मूल्यांकन के स्थान पर पेपर के अधिकतम अंकों के अनुपात में बढ़ाया जाएगा।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ का उत्तर 25-30 शब्दों में दीजिए :
- (a) मुहम्मद गौरी के भारत आक्रमण के दो उद्देश्य लिखिए।
 - (b) उस तुर्की सुल्तान का नाम बताइए जिसकी मृत्यु चौगान खेलते समय हुई थी।
 - (c) अलाउद्दीन खिलजी द्वारा अपनी सेना को शक्तिशाली बनाने के लिए उठाए गए दो कदमों का उल्लेख कीजिए।

- (d) फिरोज तुगलक द्वारा गरीबों की सहायता के लिए स्थापित विभाग का नाम बताइए।
- (e) बरनी कौन था ? उसके द्वारा लिखित पुस्तकों के नाम बताइए।
- (f) विजयनगर साम्राज्य की स्थापना कब और किसने की ?
- (g) राणा सांगा कौन थे ?
- (h) पानीपत का प्रथम युद्ध कब लड़ा गया था ? इसका क्या परिणाम था ?
- (i) भारत में बाबर की सफलता के दो कारण लिखिए।
- (j) उन दो लड़ाइयों का उल्लेख कीजिए जिनमें शेरशाह सूरी ने हुमायूँ को हराया था।
- (k) अबुल फजल कौन था ?
- (l) टोडरमल कौन थे ?
- (m) नाजिम को कौनसी शक्तियाँ प्राप्त थीं ?
- (n) जागीरदार संकट के बारे में आप क्या जानते हैं ?
- (o) चौथ और सरदेशमुखी के बारे में आप क्या जानते हैं ? $2 \times 9 = 18$

यूनिट-I

2. इल्तुतमिश के अधीन दिल्ली सल्तनत के सुदृढ़ीकरण की चर्चा कीजिए। 18
3. मुहम्मद बिन तुगलक के प्रशासनिक प्रयोगों और उनके प्रभाव पर एक नोट लिखिए। 18

यूनिट-II

4. बाबर के आक्रमण से पहले भारत की राजनीतिक परिस्थितियों के बारे में आप क्या जानते हैं ? 18
5. शेरशाह सूरी के प्रशासनिक सुधारों की चर्चा कीजिए। 18

यूनिट-III

6. मुगल भू-राजस्व व्यवस्था का समालोचनात्मक विश्लेषण कीजिए। 18
7. मुगल साम्राज्य के पतन के प्रमुख सिद्धांतों के बारे में आप क्या जानते हैं ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਮਧਕਾਲੀਨ ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਸੂਫੀਵਾਦ ਕੀ ਉਤਪਤਿ, ਵਿਕਾਸ ਔਰ ਮੁਖਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਔਂ ਕੀ ਸੰਬੰਧਤਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 18
9. ਭਾਰਤ ਕੇ ਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿਤ੍ਰ ਮੇਂ ਪਾਂਚ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਸਹਤਵਪੂਰ੍ਣ ਸਥਾਨ ਚਿਨ੍ਹਿਤ ਕੀਜ਼ਿਏ ਔਰ ਅਪਨੀ ਪਸੰਦ ਕੇ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ ਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖਿਏ :
- (i) ਦਿਲੀ
 - (ii) ਆਗਰਾ
 - (iii) ਫਤੇਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ
 - (iv) ਉਦਯਪੁਰ
 - (v) ਅਹਮਦਨਗਰ
 - (vi) ਫੌਲਤਾਬਾਦ
 - (vii) ਪਾਨੀਪਤ
 - (viii) ਲਾਹੌਰ।
- 10+8=18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :— (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ
- (2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
- (3) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਕਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਅਧਿਕਤਮ ਅੰਕਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
1. ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :
- (a) ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ।
 - (b) ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜੋ ਚੌਗਾਨ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ।
 - (c) ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਦੋ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।

- (d) ਫਿਰੋਜ਼ ਤੁਗਲਕ ਦੁਆਰਾ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (e) ਬਰਨੀ ਕੌਣ ਸੀ ? ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (f) ਵਿਜੈਨਗਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ?
- (g) ਰਾਣਾ ਸੰਘਾ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (h) ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਲੜੀ ਗਈ ਸੀ ? ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ?
- (i) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਬਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ।
- (j) ਦੋ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਨੇ ਹੁਮਾਯੂੰ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ।
- (k) ਅਬੁਲ ਫਜ਼ਲ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (l) ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (m) ਨਾਜ਼ਿਮ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ ?
- (n) ਜਗੀਰਦਾਰ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
- (o) 'ਚੌਥ' ਅਤੇ 'ਸਰਦੇਸ਼ਮੁਖੀ' ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? $2 \times 9 = 18$

ਯੂਨਿਟ-I

- 2. ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
- 3. ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਤੁਗਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

- 4. ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 18
- 5. ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਮੁਗਲ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 18
7. ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੂਫੀਵਾਦ ਦੇ ਮੂਲ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੰਜ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (i) ਦਿੱਲੀ
 - (ii) ਆਗਰਾ
 - (iii) ਫਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ
 - (iv) ਉਦੈਪੁਰ
 - (v) ਅਹਿਮਦਨਗਰ
 - (vi) ਦੌਲਤਾਬਾਦ
 - (vii) ਪਾਣੀਪਤ
 - (viii) ਲਾਹੌਰ।

10+8=18